

Dębicka J.
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Halkiv L.
Uniwersytet Narodowy «Politechnika Lwowska»
Mazurek E.
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

KSZTAŁTOWANIE POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO STUDENTÓW: PRACA W CZASIE STUDIÓW

W ostatnich latach obserwuje się zmiany sposobu kształcenia na uczelniach wyższych, które oprócz przekazywania wiedzy duży nacisk kładą na kształtowanie umiejętności. W innowacyjnym sposobie podejścia do studenta coraz większą rolę zaczyna odgrywać praca w czasie studiów. Wydaje się, że praca jest potrzebą, która nie tylko zaspakaja byt finansowe, ale również potrzeby związane z byciem między ludźmi, zawieranie nowych znajomości czy nawet przyjaźni i przede wszystkim realizowania własnych marzeń. Wejście na rynek pracy po zakończeniu edukacji jest naturalnym, wręcz pożądanym zjawiskiem. Jednak w ostatnich czasach obserwuje się coraz większy odsetek studentów pracujących. Z badań przeprowadzonych w dniach 14.03-22.03.2019 w Polsce przez agencję SW RESEARCH metodą wywiadów on-line (CAWI) wynika, że pracuje nawet 82 % studentów [<https://tvn24.pl>]. 75 % spośród pracujących studentów deklaruje studia w trybie dziennym. Ponadto 20 procent spośród pracujących studentów potrafi zarobić ponad 4000 PLN, co stanowi średnie wynagrodzenia netto w Polsce. Dzięki pracy uzyskujemy niezależność finansową, a co za tym idzie możliwość samostanowienia, decydowania i dokonywania wyborów. Jednak przyglądając się szerszemu kontekstowi problemu posiadania pracy, możemy dostrzec inne niż tylko finansowe motywy jej podejmowania. Dla wielu z nas praca wiąże się z potrzebą bycia między ludźmi, utrzymywaniem z nimi bliskich relacji, z kontaktami koleżeńskimi, czy wręcz przyjaźniami. Dzięki temu stajemy się częścią społeczeństwa. Bez pracy często czujemy pustkę, wyobcowanie, a nawet bezradność. Pracując stajemy się bardziej pewni siebie, co za tym idzie odważniejsi. Według wielu autorów praca stanowi podstawowy fundament funkcji społecznej człowieka [Bugiel, 1987, Migala-Warchoł, 2010]. Praca pozwala zorganizować codzienność, uczy systematyczności i odpowiedzialności. Ponadto stwarza możliwości rozwoju, awansu społecznego i materialnego. Ponadto bardzo ważnym aspektem podejmowania pracy w czasie studiów wydaje się być możliwość zdobycia dodatkowej umiejętności związanej z poszukiwaniem pracy poprzez stawianie się świadomymi uczestnikami rynku pracy. Praca pomaga także ukształtować zainteresowania akademickie i zawodowe studentów [Cheng & Alcántara, 2007].

Podejmowanie pracy przez studentów może mieć drugi aspekt, związany z efektywnością studiowania. Badania przeprowadzone przez Humpreya pokazują, że zatrudnienie studentów na czas określony ma dwa główne skutki: wpływa na osiągnięcia edukacyjne oraz doświadczenie życiowe. Studenci, którzy pracują otrzymują niższe oceny za pracę akademicką, mniej angażują się w różne rodzaje akcje akademickie zarówno sportowe jak i naukowe niż studenci niepracujący. [Humphrey, 2006]. Inne badania pokazują brak związku między wykonywaniem pracy w niepełnym wymiarze godzinowym przez studentów a wynikami akademickimi [Wang et al., 2010]. Autorzy dodatkowo pokazali, że wykonywanie pracy w niepełnym wymiarze godzin może wzbogacić życie studenckie, zwiększyć uczestnictwo w życiu społecznym, ale jednocześnie pokazano, że praca studentów niszczy ich relacje rodzinne, ich postawy edukacyjne. Badania przeprowadzone przez Bardona [Bardon, 2012] dotyczące analizy różnic między ocenami, czasem spędzonym na przygotowanie do zajęć, zaangażowanie w życie studenckie oraz doświadczeniem między pracującymi a niepracującymi studentami pokazują, że istnieje bardzo niewiele różnic między studentami pracującymi i niepracującymi. Jednak wraz ze wzrostem liczby godzin pracy studenta zmniejsza się liczba godzin spędzanych przez nich na kontaktach towarzyskich. Wyniki te potwierdzają także badania przeprowadzone przez Cellendrea, z których wynika, że praca studentów negatywnie wpłynęła zarówno na ich oceny z ostatniego roku, jak i na wyniki studiów.

Im więcej godzin pracują studenci, tym większy jest efekt negatywny. Najsłabiej wykwalifikowani i najbiedniejsi studenci najbardziej odczuwali skutki utrwalania istniejących nierówności, [Callender, 2008]. Mounsey, Vandehey i Diekhoff przeprowadzili badanie studentów pracujących i niepracujących pod względem zdrowia psychicznego, osiągnięć akademickich i postrzegania zatrudnienia studentów. Analizy danych nie wykazały istotnych różnic w depresji między studentami pracującymi i niepracującymi; jednak pracujący studenci wykazywali większy niepokój niż niepracujący oraz sygnalizowali większy stres. W przeciwieństwie do poprzednich badań, autorzy nie zdiagnozowali różnicy w średnich ocenach [Mounsey & Vandehey & Diekhoff, 2013]. Badanie przeprowadzone przez Evansa, Gbadamosi oraz Richardsona pokazały, że głównym czynnikiem motywującym studentów do podjęcia pracy oprócz kwestii finansowej jest potrzeba rozwoju oraz samozadowolenia. Ponadto większość studentów akceptuje długoterminowe korzyści wynikające z nauki w porównaniu z bardziej bezpośrednimi korzyściami finansowymi oferowanymi przez pracę, co w konsekwencji skutkuje akceptowanym obniżeniem wyników w nauce. Większość studentów nie widziała możliwości połączenia pracy z przyszłą karierą i była niepewna co do przyszłego kierunku awansu zawodowego [Evans & Gbadamosi & Richardson, 2014].

Z przeprowadzonych badań przez różnych autorów można wnioskować, że zarówno wpływ podejmowania pracy przez studentów jak motywacja do podjęcia pracy w różnych krajach oraz na różnych uczelniach może być inna. Trudno jest sformułować uniwersalny model podejmowania decyzji przez studenta odnośnie pracy w czasie studiów, dlatego ważne jest aby tego typu badania były przeprowadzane w każdym kraju. W przyszłych badaniach planuje się przeprowadzenie badania ankietowego wśród studentów wybranej uczelni polskiej oraz ukraińskiej, którego celem będzie zarówno identyfikacja motywatorów dla studentów podejmujących pracę w trakcie studiów, jaki i ocena skutków awansu zawodowego.

1. Brandon L.K. (2012), The Similarities And Differences Between Working And Non-Working Students At A Mid-Sized American Public University, *College Student Journal*. Vol. 46 Issue 2. P. 243-255.
2. Bugiel J. (1987), *Socjologia i psychologia pracy*, PWN, Warszawa 1987.
3. Callender C. (2008), The impact of term-time employment on higher education students 'academic attainment and achievement, *Journal of Education Policy* Vol. 23. No. 4. P. 359-377.
4. Cheng D.X., Alcántara L. (2007), Assessing working students' college experiences: a grounded theory approach, *Assessment & Evaluation in Higher Education* Vol. 32. No. 3. June 2007. P. 301-311.
5. Evans C., Gbadamosi G., Richardson M. (2014), Flexibility, compromise and opportunity: Students 'perceptions of balancing part-time work with a full-time business degree, *The International Journal of Management Education*. Volume 12. Issue 2. P. 80-90.
6. Feld L., Schneider F. (2011), Survey on the Shadow Economy and Undeclared Work in OECD Countries, w: F. Schneider (red.), *Handbook on the Shadow Economy*, Edward Elgar, Cheltenham, Northampton 2011.
7. Humphrey R. (2006), Pulling Structured Inequality into Higher Education: the Impact of Part-Time Working on English University Students, *Higher Education Quarterly*, 0951-5224 Volume 60. No. 3. P. 270-286.
8. Koeske R.D., Koeske G.F. (1989), Working and Non-Working Students: Roles, Support and Well-Being *Journal of Social Work Education*. No. 3. P. 244-256.
9. Mięgała-Warchoł A. (2010), *Ocena Zróżnicowania poziomu życia mieszkańców województwa podkarpackiego*. Rzeszów: Katedra Metod Ilościowych w Ekonomii, 2010.
10. Mounsey R., Vandehey M., Diekhoff G. (2013), Working and Non-Working University Students: Anxiety, Depression, and Grade Point Average, *College Student Journal*. Volume 47. Number 2. P. 379-389.
11. Packard T., Koettl J. Montenegro C. (2012), In *From the Shadow. Integrating Europe's Informal Labor*, The World Bank, Washington 2012.
12. Wang H., Kong M., Shan W., Vong S.K. (2010), The effects of doing part-time jobs on college student academic performance and social life in a Chinese society, *Journal of Education and Work*. Vol. 23. No. 1. P. 79-94.
13. <https://tvn24.pl/biznes/z-kraju/zarobki-studentow-raport-student-w-pracy-2019-ra927135-4506417> [dostęp: 10.05.2020]